

Szanowni Państwo,

W związku z obecnie panującą sytuacją związaną z pandemią koronawirusa zamieszczamy kilka przydatnych informacji związanych z występowaniem siły wyższej w zobowiązaniach przedsiębiorcy.

Sytuacja w kraju po stwierdzeniu pandemii wirusa SARS-CoV-2 uległa radykalnej zmianie i pogłębia się od czasu zdiagnozowania pierwszego przypadku zakażenia koronawirusem. Tymczasem wielu beneficjentów projektów dotacyjnych w ramach LSR będzie mogło mieć z tego powodu problem z osiągnięciem zakładanych celów operacji. Chodzi przede wszystkim o zatrudnienie pracownika lub utrzymanie obowiązkowej liczby miejsc pracy.

**Dlatego poniżej kilka praktycznych informacji z punktu prawnego dotyczącego możliwości powoływania się przedsiębiorców na wystąpienie siły wyższej.**

Z punktu prawnego występowanie w kraju zagrożenia epidemiologicznego jest sytuacją nadzwyczajną, **które może zostać uznana za siłę wyższą**. Chociaż siła wyższa nie została zdefiniowana w Kodeksie Cywilnym, to jej definicja została ukształtowana w orzecznictwie i literaturze. Przy tej okazji należy od razu wskazać, że dotychczas wydane akty prawne dotyczące pandemii nie zmieniają nic w zakresie samego pojęcia siły wyższej.

Akty prawne przydatne w takich wypadkach:

- **ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych** (Dz.U. z 2020, poz. 374) która w art. 3 dała możliwość pracodawcy oddelegowania pracownika do pracy poza miejscem jej stałego wykonywania (praca zdalna),
- **rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego** (Dz.U. z 2020, poz. 433 z późn. zm.) które wprowadza ograniczenia funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy; z dniem 14 marca do odwołania, ograniczona została możliwość prowadzenia działalności w kraju, m.in. restauracje tylko z jedzeniem na wynos lub z dowozem, zakaz prowadzenia działalności targowej, wystawowej i kongresowej, zakaz działalności związanej ze sportem, rozrywkowej i rekreacyjnej, zakaz działalności związanej z konsumpcją i podawaniem napojów, związanej z prowadzeniem obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania,

**nie definiują siły wyższej.**

Przy ocenie, czy mamy do czynienia z siłą wyższą dominuje koncepcja obiektywna, która wymaga aby zdarzenie charakteryzowało się cechami tj. zewnętrżność, niemożliwość jej przewidzenia, niemożliwość zapobieżenia jego skutkom. Takie cechy powinny zostać wykazane przez przedsiębiorcę w przypadku ewentualnego sporu związanego z realizacją umowy.

Pandemia koronawirusa jest bezsprzecznie zdarzeniem zewnętrżnym, gdyż powstała poza strukturą przedsiębiorcy. Niemożliwość przewidzenia, że dane zdarzenie nastąpi należy

pojmować jako nadzwyczajność i nagłość. Ostatnia z cech tego zdarzenia, czyli niemożność zapobieżenia skutkom pandemii.

W umowach zawieranych z Samorządem Województwa mamy uregulowaną sytuację siły wyższej. Stanowi o tym **§ 14 Siła wyższa i nadzwyczajne okoliczności**.

Beneficjent może zostać całkowicie lub częściowo zwolniony przez Zarząd Województwa z wykonania tego zobowiązania lub za zgodą Zarządu Województwa zmiana może ulec termin jego wykonania. W sprawie zwolnienia z wykonania któregośkolwiek ze zobowiązań lub zmiany terminu wykonania zobowiązań, o których mowa w ust. 1, Beneficjent składa w Urzędzie Marszałkowskim **wniosek, zawierający opis sprawy wraz z uzasadnieniem oraz niezbędnymi dokumentami**, w terminie 15 dni roboczych od dnia, w którym Beneficjent lub upoważniona przez niego osoba są w stanie dokonać czynności złożenia takiego wniosku.

Dodatkowo przesłanki ograniczenia odpowiedzialności z tytułu wystąpienia siły wyższej zostały określone w art. 471 Kodeksu cywilnego. W KC wskazano, że wykonawca może odpowiadać za sporne okoliczności ale na zasadzie winy. To oznacza, że wykonawca nie powinien ponosić odpowiedzialności gdy obiektywnie niemożliwe było wykonanie zobowiązania umownego gdy wystąpiła bezpośrednia okoliczność uniemożliwiająca wykonanie danego obowiązku wskazanego w umowie.

Postępowanie rekomendowane przedsiębiorcom w przypadku chęci dochodzenia całkowitego lub częściowego zwolnienia przez Zarząd Województwa z wykonania tego zobowiązania aby:

- poinformować UMWM o wystąpieniu zdarzeń nadzwyczajnych,
- wskazać, jakie już teraz mają one skutki dla wykonania umowy,
- wskazać, jakie skutki mogą wystąpić w przyszłości,
- gromadzić dowody na okoliczność ewentualnego sporu.

Podsumowując, **odstępstwo od przyjętych reguł realizacji zobowiązania powinno znajdować uzasadnienie w wystąpieniu siły wyższej, jaką w tym przypadku stanowi pandemia koronawirusa, dlatego skorzystanie z tego typu rozwiązań będzie poprzedzone analizą każdego indywidualnego przypadku.**